

“Tasdiqlayman”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
v.b. R.G. Jumayev

“ 30 ” *avgust* 2021 yil

**«Maktabgacha boshlang‘ich ta‘limda sport turlari»
fanining**

ISHCHI O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar
Ta‘lim sohasi: 110000 –Pedagogika
Bakalavriat yo‘nalishi: 5112000 – Jismoniy madaniyat
Kurs: 3-kurs

№	Mashg‘ulot turi	Jami soat	Semestrlarga ajratilgan soat
			VI semestr
1.	Nazariy (ma‘ruza)	24	24
2.	Amaliy	28	28
3.	Seminar	-	-
4.	Mustaqil ta‘lim	60	60
Jami auditoriya soatlari		52	52
Umumiy o‘quv soati		112	112

Buxoro-2021 y

Ushbu ishchi o'quv fan dasturi Buxoro Davlat universiteti Ilmiy kengashi 2020-yil "28" avgust dagi 1-sonli yig'ilishi bilan tasdiqlangan "Maktabgacha boshlang'ich ta'limda sport turlari" o'quv fan dasturi asosida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

O'.A.Farmonov - Buxoro davlat universiteti Jismoniy madaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi katta o'qituvchisi.

M.A.Fatullayeva - Buxoro davlat universiteti Jismoniy malaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi o'qituvchisi.

F.A.Narzullayev - Buxoro davlat universiteti Jismoniy malaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi katta o'qituvchisi.

Sh.N.Kadirov - Buxoro davlat universiteti Jismoniy malaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi o'qituvchisi.

Tagrirlanilar :

A.K.Ibragimov - Buxoro davlat universiteti Jismoniy malaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi dotsenti.

M.J.Abdullayev - Buxoro davlat universiteti Jismoniy malaniyat fakulteti, fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrasi PhD professor.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport" kafedrasining 2021 yil "28" avgustdagi "1"-son yig'ilishida muhokamadan o'tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri x.b.

Sattorov A.E.

Fanning ishchi o'quv dasturi "Jismoniy madaniyat" fakulteti kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2021 yil "28" avgustdagi 1-sonli bayonoma)

Fakultet kengashi raisi:

Ma'murov B.B.

Fanning ishchi o'quv dasturi BuxDU Ilmiy kengashida muhokama qilingan va o'quv jarayonida foydalanish uchun tavsiya etilgan (2021 yil "30" avgustdagi "1"-sonli bayonoma).

1. Kirish

Mazkur ishchi dastur bakalavriat yo'nalishi: 5112000 – jismoniy madaniyat ta'lim talabarlari uchun mo'ljallangan bo'lib, maktabgacha ta'lim muassasalari va boshlang'ich ta'limning jismoniy tarbiya darslarida gimnastika va yengil atletika turlarining mashq elementlari, harakati o'yinlar hamda sport o'yinlarini kelib chiqish tarixi, rivojlanish bosqichlari, turkumlari, tasnifi, o'yinlarning tahlili, ularni tashkil qilish va o'tkazish metodlari, sport o'yinlarining rivojlanish tarixi xaqida ma'lumot berish, talabdalarni sport o'yinlarini tashkil qilish, sport o'yinlari texnikasi va taktikasi bilan tanishtirish, ularni sport o'yinlari va musobaqalar o'tkazish, hakamlik qilishga oid amaliy ko'nikma va malakalar bilan qurollantirishdan iborat

1.1. Fanning maqsadi va vazifalari.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari fani bo'yicha gimnastika va yengil atletika turlarining mashq elementlari, harakati o'yinlar bo'yicha ota bobolarimiz o'yinab kelgan o'yinlarni tiklash, sport o'yinlar, futbol, voleybol, basketbol, qo'l to'pi o'yinlarida hujum va himoya taktikasi va texnikasi bilan tanishtirish, o'yinlarda qo'llanadigan turlari usullar, finlar bilan amaliy tanishtirish, hakamlik qilish malakalarini shakllantirish, musobaqalar o'tkazish usullarini va nizomlarini tuzishga o'rgatish, bolalarni vatangparvarlik ruhida tarbiyalash va barkamol avlodni tarbiyalashga mos bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishdir. Ma'ruza va seminar mashg'ulotlarida o'qitishning faol usulardan foydalanish holida nazariy bilim beriladi, amaliy mashg'ulotlarda esa ma'ruza va seminar mashg'ulotlarida egallangan bilimlarni amalda bajartib, ko'nikma va malakalari shakllantiriladi.

Fanning vazifasi – talabalarda maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari fanini o'tkazish bo'lgan mutaxassislanga gimnastika va yengil atletika turlarining mashq elementlarini o'rgatish, harakati o'yinlarni tashkil qilish, tahlil qilish, harakati o'yinlarni bolalarning yoshiga mos holda tanlash, talabalarda sport turlari bo'yicha mashg'ulotlarni o'tkazish uchun atroflicha bilim berish, sport o'yinlarni tashkil qilish, tahlil qilish, futbol, voleybol, basketbol, qo'l to'pi o'yinlarida harakatlantirish va to'pni boshqarish texnikasi, hujum va himoya texnikasi hamda taktikasi bilan tanishtirish, o'yinlarda qo'llanadigan turlari usullar, finlar bilan amaliy tanishtirish, hakamlik qilish malakalarini shakllantirish, musobaqalar o'tkazish usullarini va nizomlarini tuzishga o'rgatish, jismoniy sifatlarini rivojlantirish va oshirish yo'llarini o'rgatishdan iborat.

1.2. Fanni o'zlashtirishga qo'yiladigan talablar.

«Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida analoga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- sog'lom turmush tarzini shakllantirishda sportning o'rni va ahamiyatini bilishi;
- maktabgacha ta'limda va boshlang'ich sinflar jismoniy tarbiya darslari mazmunini bilishi;
- maktabgacha va boshlang'ich ta'limda yosh guruhlari hamda sinflar bo'yicha jismoniy tarbiya darslari taqdimoti;
- maktabgacha va boshlang'ich ta'limda gimnastika, yengil atletika mashq elementlarini o'rgatish;
- maktabgacha ta'lim muassasalarida va boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiyani rejalashtirish harida tashkil etish;
- boshlang'ich ta'limda o'quvchilar bilimlarini baholash;
- gimnastika, yengil atletika, harakati va sport o'yinlarini (futbol, voleybol, basketbol, qo'l to'pi) kelib chiqishi, qisqacha tarixi, turkumlari, rivojlanish bosqichlari, pedagogik ahamiyatini bilishi;

- gimnastika, yengil atletika, harakatli va sport o'yinlari (futbol, voleybol basketbol, qo'l to'pi) umumiy tushunchasini aniqlashi;
- gimnastika, yengil atletika, harakatli va sport o'yinlari (futbol, voleybol basketbol, qo'l to'pi) tasnif (Klassifikatsiyasi) bilishi;
- gimnastika, yengil atletika, harakatli va sport o'yinlari (futbol, voleybol basketbol, qo'l to'pi) tahlil qilish;
- gimnastika, yengil atletika, harakatli va sport o'yinlari (futbol, voleybol basketbol, qo'l to'pi) tashkil qilish va o'tkazishni bilishi;
- O'zbekistonda bu sport turlarining bugungi kundagi ahvoli haqida ma'lumotlarga ega bo'lishi;
- gimnastika va yengil atletika mashqlar texnikasi tasnifini bilishi;
- sport o'yinlarining (futbol, voleybol, basketbol, qo'l to'pi) texnikasi va taktikasi tasnifini bilishi;
- sport musobaqalarini o'tkazish usullarini bilishi;
- hakamlik qilish haqida ma'lumotlarga ega bo'lishi;
- musobaqalarga oid hujjatlarni rasmiylashtirish tartibi haqida nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lishi kerak.

Ko'nikma – talabalar “Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari” fanidan gimnastika va yengil atletika mashq elementlarini o'rgatish, harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish, jismoniy mashqlar hatii harakatlarini bajarishni hamda yurish, yugurish harakatlarini harakatli o'yinlar orqali o'rgatish, sport turlari (futbol, voleybol, basketbol va qo'l to'pi) bo'yicha mashg'ulotlarni tashkil qilish va o'tkazish, o'yinlarni texnikasi va taktikasini o'rgatish, harakatlanish va to'pni boshqarishni texnikasini to'g'ri bajarish hamda hakamlik qilish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**

Malaka – gimnastika va yengil atletika turlari bo'yicha mashg'ulotlarni, sport va harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish, mashg'ulotlarni o'tkazishga tayyorgarlik ko'rish va o'tkazish usullari, harakatli o'yinni tanlash va tashkil etish, gimnastika, yengil atletika, harakatli o'yinlar va sport o'yinlari (futbol, voleybol, basketbol va qo'l to'pi) bo'yicha mashg'ulot jarayoniga rahbarlik qilish, gimnastika, yengil atletika, sport va harakatli o'yinlarda yuklarni boshqarish, gimnastika, yengil atletika mashg'ulotlarini, harakatli va sport o'yinlarni yakunlash va uni natijalarini aniqlash, gimnastika va yengil atletika mashq elementlari, sport o'yinlarini texnikasi va taktikasi bo'yicha nazariy va amaliy harakat malakalariga ega bo'lishi, hakamlik qilish hamda ularni avtomatizm shakliga keltirish **malakalariga ega bo'lishi kerak.**

1.3. Fanning boshqa fanlar bilan bog'liqligi.

Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari fani asosiy ixtisoslik fan hisoblanib 7-semesterda o'qiladi. Dasturni amalga oshirish o'quv rejasida rejalashtirilgan umumiy psixologiya, umumiy pedagogika, jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi, sport tibbiyoti-DJM va JT gigiyensi, jismoniy mashqlar fiziologiyasi va bi mexanikasi, gimnastika va uni o'qitish metodikasi, yengil atletika va uni o'qitish metodikasi, sport va harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi, jismoniy madaniyat tarixi va boshqarish, suzish va uni o'qitish metodikasi, sport psixologiyasi, turizm va uni o'qitish metodikasi kabi fanlardan etarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlikni talab etadi

1.4. Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Talabalarning “Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari” fanini o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullardan foydalanish, yangi innovatsion – pedagogik texnologiyalarni tadbir qilish muhim ahamiyatga ega. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual stendlardan va sport jihozlaridan foydalaniladi.

Ma'ruza, seminar va amaliy darslariga mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

2. Ma'ruza mashg'ulotlari.

№	Ma'ruzalar mavzulari	1-jadval	
		Dars soatlari	hajmi
6-semester			
1	Sog'lom turmush tarzini shakllantrishda sportning o'rni va ahamiyati	2	
2	Gimnastikaning rivojlanish tarixi va gimnastika turlari	2	
3	Yengil atletikaning rivojlanish tarixi va yengil atletika bo'limlari	2	
4	Gimnastika va yengil atletikada umumrivojlaniruvchi mashqlar (URM).	2	
5	Harakatli o'yinlar va milliy harakatli o'yinlarning tarixi.	2	
6	Harakatli o'yinlarni ularni bolani yoshiga mos holda tanlash	2	
7	Harakatli o'yinlarni tahlil qilish va o'tkazishning pedagogik ahamiyati.	2	
8	Kichik maktab yoshidagi bolalar uchun harakatli o'yinlarning tasnifi	2	
9	Kichik yoshdagi o'smirlar uchun beriladigan harakatli o'yinlarning tasnifi	2	
10	1-2-3-sinflar uchun harakatli o'yinlar	2	
11	Sport o'yinlarining kelib chiqishi va rivojlanish tarixi	2	
12	Sport o'yinlarining texnikasi va taktikasini tasnifi	2	
	Jami	24	

Ma'ruza mashg'ulotlar maxsus multimediali qurilmalar bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida o'tkaziladi. Ma'ruza mashg'ulotlari asosan savol-javob, BBB, FSMU, aqliy hujum, klaster, zanjir, tarozi va boshqa ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda olib boriladi.

3. Seminar mashg'ulotlari

Rejada berilmagan

4. Amaliy mashg'ulotlar

2-jadval

№	Amaliy mashg'ulotlar mavzulari	6-semester	
		Dars soatlari	hajmi
1	Gimnastikada saf mashqlarini o'rgatish Gimnastika va yengil atletika sport turlarining sog'lomlashtirish turlari	2	
2	Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash va o'tkazish.	2	
3	Harakatli o'yinlarni darsning asosiy qismida mos holda tanlash va tahlil qilish.	2	
4	Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlar.	2	
5	O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlar	2	
6	Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlar	2	
7	Harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish.	2	

8	Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakati o'yinlar.	2
9	Futbol o'yimida harakatlanish texnikasini takrorlash. Futbol o'yimida to'pni boshqarish texnikasini takrorlash	2
10	Voleybol o'yimida harakatlanish texnikasini o'rgatish.	2
11	Voleybol o'yimida to'pni boshqarishning texnik usullarini takrorlash.	2
12	Voleybol o'yimida to'p uzatish usullari	2
13	Basketbol o'yimida to'pni boshqarishning texnik usullarini takrorlash.	2
14	Gandbol o'yimida harakatlanish texnikasini o'rgatish.	2
Jami:		28
Jami: 28 soat		

Amaliy mashg'ulotlar maxsus jihozlangan sport maydonlarida, yoki sport zallarida o'tkaziladi. Amaliy mashg'ulotlar asosan mashq, aylanma trenirovka, o'yin va musobaqa metodlaridan foydalangan holda olib boriladi.

MAKTABGACHA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SPORT TURLARI FANIDAN MUSTAQIL TA'LIM MAVZULARI

		Mustaqil ta'lim	
1	Gimnastika sport turlarining tarixi va rivojlanishi.		2
2	Gimnastika turlari		2
3	Gimnastikaning sog'lomlashtirish turlari.		2
4	Yengil atletikaning kelib chiqish tarixi va uning rivojlanishi.		2
5	Yengil atletika mashqlarining klassifikatsiyasi va xarakteristikasi.		2
6	Yengil atletika turlari bo'yicha mashg'ulotlar tashkil qilish va o'tkazish.		2
7	Voleybol o'yining tarixi va rivojlanishi		2
8	O'zbekistonda voleybol o'yinining hozirgi holati		2
9	Olimpiya o'yinlarida voleybol musobqalari.		2
10	Jismoniy tarbiya darslarida voleybol o'yinlari.		2
11	Basketbol o'yining vujudga kelishi.		2
12	Basketbol o'yining dastlabki o'yin qoidalari.		2
13	Basketbol o'yin rivojlanish bosqichi.		2
14	Futbol o'yinining vujudga kelishi.		2
15	O'zbekistonda futbolni rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan qonun va qarorlar va ularning tahlili		2
16	Qo'l to'pi o'yining vujudga kelishi va rivojlanishi.		2
17	Qo'l to'pining O'zbekistonda rivojlanishi		2
18	Qo'l to'pi o'yinining dastlabki o'yin qoidalari va musoqaba qoidalari.		2
19	Milliy va harakati o'yinlarning insonning jismoniy va ijtimoiy-ig'tisodiy taraqqiyotidagi o'rni.		2
20	Milliy va harakati o'yinlarni tarbiyaviy sog'lomlashtiruvchi va		2

21	ta'lim berishdagi ahamiyati.			
22	Milliy va harakati o'yinlarning ahamiyati, mazmuni va klassifikatsiyasi			2
23	Turli yoshda qo'llaniladigan milliy va harakati o'yinlarning xususiyatlari			2
24	Jismoniy tarbiya bo'yicha maktab darslari va darsdan tashqari vaqtlarda qo'llaniladigan xalq harakati o'yinlarini o'zlashtirish			2
25	Sport to'garaklariga bolalarni tanlashda qo'llaniladigan xalq harakati o'yinlari va ularning tarbiyaviy ahamiyati.			2
26	Xalq harakati o'yinlarini tashkil qilish va o'tkazish uchun qo'yiladigan pedagogik talablar.			2
27	Turli sport turlarigaxos harakat sifatlari va malakalarini rivojlantirishga mo'ljallangan milliy va harakati o'yinlarini o'zlashtirish va qo'llash.			2
28	Milliy va harakati o'yinlarni xalq orasida kengaytirish, alpomish va barchinoy test meyorlari bilan uzviy bog'lash.			2
29	Futbol o'yinining musobaqa qoidalari			2
30	Voleybol sportining maydon o'thamlari va jihozlari			2
Jami:				60 soat

Mustaqil ta'lim mavzusi talabalar mustaqil o'rganadigan ma'ruza, amaliy va seminar mavzularidan iborat bo'ladi. Mustaqil ta'lim jarayonida talaba mustaqil ishlarni o'qituvchi ko'rsatmasiga binoan referat tayyorlash, konpektlar tayyorlash, mavzu yuzasidan bukletlar, albomlar tayyorlash, maketlar chizish va uni tayyorlash internet materiallarini mustaqil tayyorlab kelish kabi topshiriqlarni bajaradilar.

Reyting jadvali

Umumiy "5" baho	ON - "5", "4", "3" baho	YAN - "5", "4", "3" baho
86-100="5" baho		
71-85="4" baho		
55-70="3" baho		

Reyting nazorati turlari

№	Nazorat turlari	Belgilangan ball	Nazorat shakli	Belgilangan vaqt	Lzoh
1	10 ta harakati o'yin yozib kelib tushuntirib berish		"5", "4", "3" baho	10 ta	O'g'il va qiz bolalar

	<p>tahlil qilish;</p> <ul style="list-style-type: none"> - gimnastika, yengil atletika, harakatli va sport o'yinlari (futbol, voleybol basketbol, qo'l to'pi) tashkil qilish va o'tkazishni bilishi; - O'zbekistonda bu sport turlarining bugungi kundagi ahvoli haqida ma'lumotlarga ega bo'lishi; - gimnastika va yengil atletikanashqlar texnikasidan bilishi; - sport o'yinlarining (futbol, voleybol, basketbol, qo'l to'pi) texnikasi va taktikasi tasnifini bilishi; - sport musobaqalarini o'tkazish usullarini bilishi; - hakamlilik qilish haqida ma'lumotlarga ega bo'lishi; - musobaqalarga oid hujjatlarni rasmiylashtirish tartibi haqida nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lishi kerak. <p>Ko'nikma – talabalar “Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda sport turlari” fanidan gimnastika va yengil atletika mashq elementlarini o'rgatish, harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish.</p>
Qoniqsiz “2”	Belgilangan talablarni unumdan bajara olmasa, Aniq tasavvurga ega bo'lmasilik, bilimslilik.

Reyting jadvali.

Maksimal ball – 5 “baho”	
ON (oralq nazorat)-maksimal “5” baho	Saratlash – “3”, “4”, “5” baho
YN (yakuniy nazorat)-maksimal “5” baho	

Foydalanilgan asosiy darslik va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar va o'quv qo'llanmalar

1. Goncharova O. Yosh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish O'z.Dav JTL, 2005
2. Sushko G.K. Gimnastika i metodika eyo prepodavaniya TDPU, 2008 g
3. Niyo'zov I Yengil atletika O'zDav JTL, 2005 yil.
4. Usmonxo'jaev T.S., Xo'jaev F. “Harakati o'yinlar” Toshkent O'qituvchi 1992 y.
5. Maxkamidjonov K.M. Futbol o'yin texnikasi. Metodik qo'llanma. Toshkent, TDPU 1999 y.
6. Rasulov O.T. Basketbol o'yinining rasmiy qoidalari. Metodik qo'llanma. Toshkent, 1993 y.
7. Nurimova R.I. Futbol /Pod red. T, O'zDJTI 2005.
8. Ayropetyan L.R. Voleybol. Darslik. T, O'zDJTI 2005.
9. Pavlov Sh., Abduraxmonov F., Akromov J. Gandbol. Darslik. T, O'zDJTI 2005.
10. Xo'jaev F., Raximqulov K.D., Nigmanov B.B. “Sport va harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi” TDPU nashriyoti Toshkent 2008 y
11. Xo'jaev F., Raximqulov K.D., Nigmanov B.B. «Harakati o'yinlar va uni o'qitish metodikasi» Cho'lpon nashriyoti Toshkent 2011 y
12. Nigmanov B.B., Xo'jaev F., Raximqulov K.D. “Sport o'yinlari va uni o'qitish metodikasi” Ilm-Ziyo nashriyoti Toshkent 2011 y

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Tulenova X.B., Malinina N.N., Inozemsteva L.A. Umumrivojlantiruvchi mashqlarni (URM) o'rgatish metodikasi. TDPU nashriyoti 2005 y
2. Raximqulov K.D. Harakati o'yinlar (ma'ruzalar matni) TDPU nashriyoti 2001 y
3. Xo'jaev F., Murodov M., Mirsolixov S. «Xalk milliy o'yinlari 1-qism. XIXMOMI nashriyoti Toshkent - 2001 y.
4. Inozemsteva L.A. Legkaya atletika i metodika prepodavaninya: Toshkent: TDPU 2001 yil.
5. Raximqulov K.D. “Kichik yoshdagi bolalarning qaddi - qomatini rivojlantirishga mo'ljallangan mashqlar va harakati o'yinlar” TDPU nashriyoti 2001 y
6. Salomov R.S. Sport mashg'ulotining nazariy asoslari – Toshkent., O'zDJTI nashriyoti 2005y

1. www. tdpu. uz
2. www. pedagog. uz
3. www. Ziyonet. uz
4. www. edu. uz
5. tdpu INTRANET. uz